

Prefa ă

Tratatele au reprezentat, din cele mai vechi timpuri, forma prin care suveranii consimeau la „respectarea cuvântului dat”. În dreptul internațional de astăzi tratatele reprezintă mai mult decât un izvor de drept: ele dau viață normelor internaționale pe care le cuprind, pun în mișcare relațiile dintre state și oferă imaginea valorilor din societatea internațională.

Aprofundarea cunoașterii „vieții tratatelor”, a modului în care acestea se încheie, produc efecte, încetează și interacțiunii dintre diferite tratate, reprezintă un element esențial pentru dreptul internațional și relațiile internaționale. Pentru România, dreptul internațional reprezintă și trebuie să continue să reprezinte unul din pilonii esențiali ai politicii sale externe. În consecință, fundamentarea teoretică a modului în care operează tratatele, ca izvoare de drept internațional și modalitate concretă de exprimare a relațiilor internaționale, devine o componentă indispensabilă pentru punerea în aplicare a politicii externe.

Astfel, manualul „Dreptul tratatelor” este binevenit pentru că încearcă să prezinte studenților, masteranzilor și practicienilor, într-o manieră sintetică, principalele aspecte juridice care dau formă acestei „subramuri” a dreptului internațional, într-o manieră adaptată necesității lor practice și realității lor contemporane.

Pot fi remarcate în această lucrare anumite elemente care sunt de natură să aducă o lumină nouă asupra unei discipline care, la prima vedere, ar părea destul de tehnică. În primul rând, elementele teoretice sunt exemplificate cu aspecte practice din relațiile internaționale, cu un accent particular asupra practicii României în materie de tratate. Pot fi foarte utile pentru practicieni exemplele referitoare la formularea clauzelor finale sau la unele dificultăți întâlnite în calificarea unor documente ca „tratate”. În al doilea rând, se poate constata accentul pe care lucrarea îl pune pe flexibilitatea și lipsa de formalism a dreptului internațional. Această trăsătură face ca, în unele cazuri, distincția dintre tratate și actele „politice”, neobligatorii din punct de vedere juridic, să fie din ce în ce mai „fină”. Pentru practicieni, cunoașterea subtilității acestor distincții prezintă importanță practică foarte mare, având în vedere dinamica practicii internaționale. În al treilea rând, se poate remarca faptul că lucrarea subliniază importanța interpretării tratatelor pentru evoluția dreptului internațional: adeseori tratatele însele sunt rezultatul unui „compromis”, motiv pentru care amendarea lor formală poate fi realmente dificilă. Interpretarea este așadar modalitatea prin care dreptul internațional se adaptează față de situații noi, intervenite în relațiile internaționale. Cunoașterea regulilor de interpretare și a posibilelor abordări reprezintă, în consecință, instrumente esențiale pentru utilizarea de către un stat a dreptului internațional, prin intermediul tratatelor, ca factor de eficiență a politicii sale externe.

Nu în ultimul rând, lucrarea acordă un spațiu semnificativ problemei aplicării tratatelor în dreptul intern, precum și chestiunilor referitoare la legislația națională privind tratatele, pornind de la concepția că rolul sistemelor juridice naționale și al instanțelor interne este esențial pentru asigurarea aplicării eficiente a dreptului internațional. Principiul *pacta sunt servanda*, respectarea cu bună-credință a tratatelor internaționale, își poate găsi mecanisme extrem de valoroase de punere în aplicare la nivelul instanțelor interne. Astfel, stabilirea unei interpretări a dreptului constituțional în sensul unei aplicări cât mai largi a tratatelor în dreptul intern și în sensul stabilirii priorității dreptului internațional, în orice domeniu, în caz de conflict în raport cu normele interne sunt elemente de natură să sprijine conturarea „statului de drept” la nivel internațional.

De asemenea, cursul încearcă să realizeze „conexiunea” dintre dreptul internațional în materia tratatelor și legislația internă referitoare la încheierea tratatelor. Deși ambele „seturi de norme” reglementează, de multe ori, aceleași aspecte, cum ar fi etapele încheierii tratatelor, modificarea sau ieșirea din vigoare a acestora, este importantă în alegerea perspectivei diferite: legislația internă configurează modul în care statul – ca subiect de drept internațional – se comportă în legătură cu tratatele, în timp ce dreptul internațional oferă un „cadru general” pentru interacțiunea dintre actorii internaționali.

Lucrarea va reprezenta un element util nu numai pentru studenți și masteranzi, dar și pentru practicieni: juriști, diplomați, funcționari ai diferitelor instituții implicate în încheierea tratatelor, în domenii variate. Dreptul internațional, în general, și dreptul tratatelor, ca sub-ramură instrumentală ce oferă perspectiva necesară asupra funcționării unuia din principalele izvoare de drept internațional, trebuie să facă parte din „cultura diplomatică” și din „cultura juridică” din România. Aceasta va ajuta nu doar la eficientizarea

reprezentării internaționale a țării noastre, dar și la oferirea fundamentului intern care să asigure în alegerea și aplicarea deplină a unor principii, a unor valori, precum „*buna-credință*” sau „*statul de drept*”.

Prof. univ. dr. Bogdan Aurescu